

การจัดการชั้นเรียนเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

EARLY CHILDHOOD CLASSROOM MANAGEMENT IN 21st CENTURY

พนิดา ชาทายาภา
Panida Chatayapha

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
Bachelor of Education Program in Early Childhood Education
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage
E-mail: panida.cha@vru.ac.th

Received:	May 14, 2020
Revised:	September 17, 2020
Accepted:	September 18, 2020

บทคัดย่อ

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยมีความแตกต่างจากการศึกษาในระดับอื่น ๆ โดยเฉพาะการจัดการในชั้นเรียนที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เนื่องจากการจัดการชั้นเรียนเป็นกระบวนการในการจัดเตรียมสภาพห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์ และกิจกรรม รวมทั้งวิธีการในการปรับพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อรักษาบรรยากาศในชั้นเรียน ช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น ทำให้ผู้เรียนเกิดความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการชั้นเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยจึงมีความหมายกว้างนับตั้งแต่การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนทางด้านกายภาพและจิตภาพ ด้านกายภาพได้แก่ การจัดห้องเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย การแบ่งพื้นที่ในห้องเรียนให้มีมุมประสบการณ์ มีพื้นที่ส่วนตัวของเด็ก พื้นที่ในการทำกิจกรรมทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย มีโต๊ะเก้าอี้ขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็กสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่มหรือกิจกรรมที่ไม่ควรให้เด็กนั่งกับพื้นผนังห้องเรียนควรมีป้ายนิเทศเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็ก ในส่วนด้านจิตภาพเป็นการสร้างบรรยากาศทางด้านจิตใจ ให้เด็กรู้สึกสบายใจ มีความอบอุ่น เป็นกันเอง มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ตลอดจนมีอิสระในการกล้าแสดงออกอย่างมีระเบียบวินัย สร้างความรู้สึกให้เกิดความสบายใจ ปราศจากความกลัว มีบรรยากาศของการสร้างสรรค์ กระตุ้นความสนใจให้เด็กร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุข ชั้นเรียนของเด็กปฐมวัยจึงเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของเด็ก เด็กทุกคนจะใช้เวลาอยู่ในห้องเรียนเป็นเวลานาน อิทธิพลของชั้นเรียนจึงมีมากพอที่จะปลูกฝังลักษณะของเด็กให้เป็นแบบที่ต้องการได้ เช่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ชอบแสวงหาความรู้อยู่เสมอ มีความรับผิดชอบ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ดังนั้นครูปฐมวัยจึงควรใช้เทคนิคและวิธีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศทั้งด้านกายภาพและจิตภาพให้มีความเหมาะสม มีบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดความสุขแก่ผู้เรียนซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างลักษณะนิสัยการใฝ่รู้ นิสัยการรักการเรียนรู้ การเป็นคนดีและมีสุขภาพจิตที่ดี สามารถปรับตัวให้เข้า

กับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันและการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมยุคศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้อย่างมีความสุข

คำสำคัญ

การจัดการชั้นเรียน เด็กปฐมวัย ศตวรรษที่ 21

ABSTRACT

Early childhood learning management is different from other periods, especially, classroom management which affects a child's learning management. That is because classroom management involves preparing a physical atmosphere of a classroom, materials, and activities, including behavior modification in order to maintain the positive learning environment, to help a teacher manage learning better, and to participation from learners. Therefore, the definition of early childhood classroom management can include the management of both physical and mental learning environment. In terms of the physical one, it includes the classroom itself which supports learner's diverse interest, the space divided for different learning purposes (for learning experience corner for personal matters, and for big and small group activities), the proper size tables and chairs for young learners when participating in group or standing activities, the walls decorated with bulletin boards as a tool to help kindergarteners learn. For the mentality, the young learners should feel that the managed classroom is comfortable, warm, friendly, interactive, as well as, safe enough to express themselves freely with disciplines. The learners themselves should also feel relieved, fearless, creative, and most importantly, happily curious to learn. Based on a number of hours a child spends in, a classroom, as a result, can be considered the second home for them and has a good influence to cultivate desirable characteristics such as self-confidence, cooperative skills, avidity for learning, responsibility, and critical thinking. To conclude, classroom management is the process of managing a class to be an efficient class, and as a result, to truly be effective for learners. Hence, early childhood teachers should apply techniques and how to manage a physical and mental classroom which is appropriate, can enhance learning environment with happiness which is an important component for creating learning curiosity and learner autonomy, as well as, for creating a good and mentally healthy person who can adjust to live their lives happily in the present world that is changing rapidly based on the advancement of science and technology or, as known as, 21st Century.

Keywords

Classroom Management, Early Childhood, the 21st Century

บทนำ

ปัจจุบันการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้รับความสนใจมากขึ้นจากเดิม โดยเห็นได้จาก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งระบุให้รัฐต้องให้การศึกษাপฐมวัยกับ เด็กไทยทุกคน ในหมวดที่ 5 หน้าที่ของรัฐ มาตราที่ 54 “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บ ค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษา ตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริม และสนับสนุนให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย” (The Secretariat of The Senate, 2017) การกำหนดให้การศึกษাপฐมวัยเป็นส่วนสำคัญในรัฐธรรมนูญ เนื่องมาจากเด็กในช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่มีความสำคัญในการพัฒนาให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความ สมบูรณ์ทุกด้าน อีกทั้งยังมีงานวิจัยจำนวนมากที่ชี้ให้เห็นว่าการลงทุนเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ ผลตอบแทนต่อสังคมที่คุ้มค่าอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้วางนโยบายจึงหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็ก ปฐมวัย โดยมุ่งเน้นไปที่การจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยที่มีคุณภาพโดยส่งเสริมทั้งทักษะด้าน สติปัญญาและทักษะด้านบุคลิกภาพ (Kilenthong, 2017)

การจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพในทุกระดับชั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีสมรรถนะของผู้ ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ ในข้อที่ 6 เรื่องการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน โดยกำหนดสมรรถนะสำคัญ คือ สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง และสามารถสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จากสมรรถนะดังกล่าวจะ เห็นถึงความสัมพันธ์ของการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน หากครูมีความสามารถในการ จัดการชั้นเรียนที่ดีและเหมาะสมจะส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งในปัจจุบัน ผู้เขียนได้ออกนิเทศนักศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ พบว่า มีครูปฐมวัยจำนวนมากที่มีความรู้ ความสามารถในทางวิชาการเป็นอย่างดี แต่ไม่สามารถที่จะควบคุมชั้นเรียนและจัดบรรยากาศที่ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กได้ ครูยังขาดเทคนิคในการจัดการชั้นเรียน มักใช้วิธีการลงโทษเด็กด้วย ความรุนแรง ใช้ท่าทางกิริยาที่ไม่เหมาะสมเพียงต้องการให้ห้องเรียนเงียบสงบ ห้องเรียนของเด็กจึงไม่ มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนับสนุนและกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นการจัดการศึกษาทุกระดับในปัจจุบันจึงมุ่งไปยังประสิทธิภาพในการจัดการชั้นเรียนของครูเป็น สิ่งสำคัญที่สุด โดยเฉพาะในระดับปฐมวัยซึ่งเป็นช่วงวัยสำคัญในการปูพื้นฐานชีวิตที่ดีให้กับเด็ก เนื่องจากเด็กทุกคนจะใช้เวลาอยู่ในห้องเรียนเป็นเวลานาน การจัดการชั้นเรียนจึงต้องมีกระบวนการ ในการจัดเตรียมสภาพห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์ และกิจกรรม รวมทั้งวิธีการในการปรับพฤติกรรมของ ผู้เรียน เพื่อรักษาบรรยากาศในชั้นเรียน ช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น ทำให้ผู้เรียน เกิดความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนรู้ อิทธิพลของชั้นเรียนจึงมีมากพอที่จะปลูกฝังคุณลักษณะของ เด็กให้เป็นแบบที่ต้องการได้ในยุคสังคมศตวรรษที่ 21 เช่น ความเป็นตัวของตัวเอง สามารถทำงาน เป็นหมู่คณะได้ดี แสวงหาความรู้อยู่เสมอ มีความรับผิดชอบ มีความสามารถในการคิดทุกด้าน ดังนั้น

เพื่อให้เด็กมีคุณลักษณะนิสัยดังประสงค์ ผู้เป็นครูจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจและให้ความสำคัญกับการจัดการชั้นเรียน และรู้หลักการในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดบรรยากาศของการจัดการเรียนรู้อย่างมีความสุขสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ และสอดคล้องกับคุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ 21 การจัดการชั้นเรียนจึงเป็นวิธีดำเนินการในชั้นเรียนให้อยู่ในสภาพความพร้อมที่จะดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประสิทธิผลของผู้เรียนอย่างแท้จริง

สภาพปัญหาของการจัดการชั้นเรียนสำหรับเด็กปฐมวัย

ในปัจจุบันถึงแม้จะมีงานวิจัยยืนยันถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยหลายฝ่ายได้พยายามศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ครูปฐมวัยได้มีแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก รวมทั้งการจัดการชั้นเรียนซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย การที่ครูปฐมวัยมีเทคนิควิธีการจัดการชั้นเรียนที่ดีจะส่งผลให้ครูจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้ดีตามไปด้วย แต่จากประสบการณ์ของผู้เขียนในการออกนิเทศนักศึกษาในโรงเรียนอนุบาล สังกัดหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า ครูในโรงเรียนอนุบาลหลายแห่งยังคงใช้วิธีการจัดการชั้นเรียนแบบเดิม ๆ คือจะเน้นการควบคุมชั้นเรียนให้เด็กอยู่ในห้องเรียนอย่างสงบด้วยวิธีการดุหรือบางครั้งใช้คำพูดข่มขู่ ลงโทษเพื่อให้เด็กเกิดความกลัว ครูปฐมวัยบางโรงเรียนจะควบคุมเด็กโดยการให้เด็กนั่งเขียนตัวอักษรตามรอยประโดยไม่ให้ออกนอกเส้นตามจำนวนหน้า ที่ครูกำหนด เด็กจะต้องนั่งเขียนให้เสร็จตามเวลา ขณะที่เด็กเขียนครูจะปล่อยให้เด็กทำเอง โดยครูจะใช้เวลาในขณะที่เด็กทำงานที่ครูส่งไปปฏิบัติธุระส่วนตัวหรือออกไปนอกห้อง เนื่องจากครูเชื่อว่า วิธีการดังกล่าวจะทำให้เด็กสงบและครูจะไม่ต้องเหนื่อยในการควบคุมชั้นเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศไทยยังมีปัญหาอย่างมากทั้งในเรื่องกระบวนการจัดการเรียนรู้และปัญหาการจัดการชั้นเรียนสำหรับเด็กปฐมวัย ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อจัดการชั้นเรียนของครูปฐมวัยอันเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย มีด้วยกันหลายด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย ปัญหาด้านผู้บริหารโรงเรียนระดับปฐมวัย ปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ปัญหาครูและบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ปัญหาด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ปัญหาด้านผู้ปกครองและชุมชน จากปัญหาดังกล่าวอาจมีสาเหตุหลายประการ ผู้เขียนขอสรุปสาเหตุหลักที่มีความสำคัญ ดังนี้ สาเหตุสำคัญอันดับแรกคือ ปัญหาด้านนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยถึงแม้จะมีพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็ก พ.ศ. 2562 แล้วก็ตาม สาเหตุเกิดจากการไม่ให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างจริงจังของผู้บริหารประเทศที่มักจะมีมุมมองเฉพาะเรื่องเศรษฐกิจ การเงิน โดยไม่คำนึงถึงความสำคัญของการพัฒนาคนที่ต้องเริ่มจากการพัฒนาเด็กในช่วงปฐมวัย ในปัจจุบันครูไม่จบการศึกษาปฐมวัย ส่วนใหญ่จะพบในโรงเรียนเอกชน ผู้บริหารมีลักษณะการบริหารสถานศึกษาเหมือนกับการทำธุรกิจโดยมุ่งหวังผลกำไรกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย การจ้างครูที่ไม่จบปริญญาตรีด้านการศึกษาปฐมวัย ทำให้ครูไม่มีความรู้ด้านการศึกษาปฐมวัยซึ่งจะส่งผลกระทบต่อในการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้

การจัดการชั้นเรียน การใช้สื่ออุปกรณ์ การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ รวมทั้งการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างถูกต้องเหมาะสม

จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้นล้วนมีแนวทางแก้ไข หากผู้ที่เกี่ยวข้องในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เป็นครูปฐมวัย เป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุดในการจัดการชั้นเรียนสำหรับเด็ก ต้องสวมบทบาทความเป็นผู้นำที่มีคุณภาพ ทั้งทางด้านระเบียบวินัย และต้องมีความสามารถในการรักษาภาวะที่ทำให้มีการเกิดการเรียนรู้ขึ้น ถ้าครูขาดทักษะด้านการจัดการในชั้นเรียนก็จะไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพการเป็นครูอนุบาลที่ต้องดูแลชั้นเรียนของเด็กวัยที่กำลังพัฒนาความรู้ความเข้าใจ และทักษะที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 ครูปฐมวัยจึงต้องศึกษาทำความเข้าใจลักษณะธรรมชาติของเด็ก กระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่ต้องอาศัยความรู้ในการจัดการชั้นเรียนเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญจะทำให้ปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไขไปในทางที่ดีขึ้นตามลำดับ

ความหมายและความสำคัญของการจัดการชั้นเรียนสำหรับเด็กปฐมวัย

นักการศึกษาได้ให้คำจำกัดความของการจัดการในชั้นเรียนเด็กปฐมวัยไว้หลากหลายความหมายด้วยกัน ซึ่งพอสรุปได้ว่าการจัดการชั้นเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยหมายถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ครูวางแผนและเตรียมการล่วงหน้าแล้วนำมาใช้ปฏิบัติตามความจำเป็น ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับสภาพห้องเรียน พฤติกรรมนักเรียนหรือการสอนของครูโดยคำนึงถึงความเหมาะสม สอดคล้องกับพัฒนาการรอบด้านของเด็ก ทั้งนี้เพื่อให้ห้องเรียนหรือชั้นเรียนบรรลุเป้าหมายทางการเรียนนอกจากนี้ ทักษะต่าง ๆ ของการจัดการชั้นเรียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดห้องเรียน การสร้างข้อตกลงในชั้นเรียน การตอบสนองการประพฤตินักเรียน การดูแลเด็กในขณะทำกิจกรรม การเลือกรางวัลและแรงเสริมทางบวกทางการปฏิบัติตามตารางกิจกรรมประจำวันเพื่อดูแลเด็กได้อย่างเหมาะสม เด็กเกิดการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพจากสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย (Bhulpat, Suwanmonkha, & Kulapichitr, 2004) สอดคล้องกับ Schikedanz et al (1983 cited in Nilvichien, 1992) ได้กล่าวไว้ว่าการจัดการห้องเรียน (Classroom Management) หมายถึง ภาระหน้าที่ต่าง ๆ ของครูที่จะต้องทำ เช่น การจัดวางวัสดุอุปกรณ์ การวางแผนการใช้เวลา หรือจัดตารางเวลาอย่างเหมาะสม ซึ่งจะต้องเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นความรู้ ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับวิธีการเรียนของเด็ก และบทบาทครู ในทางปฏิบัติแล้วเป้าหมายของการจัดการห้องเรียนจะไม่ใช่เพียงแค่การควบคุมพฤติกรรมเฉพาะอย่างเท่านั้น แต่เป็นการ “จัดเตรียมและดำรงสภาพที่นักเรียนให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ”

การจัดการชั้นเรียนจึงเป็นการช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของผู้สอนให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งประกอบไปด้วยการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน เพื่อกระตุ้นส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้รวมถึงการแก้ปัญหาของเด็ก โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอนตลอดจนบรรลุผลตามเป้าหมายของการศึกษา การจัดการชั้นเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

Kuntirangkul (2008) ได้กล่าวว่าการจัดการชั้นเรียนมีความสำคัญด้วยเหตุผลหลายประการ คือ

1. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้ามีสิ่งรบกวนในชั้นเรียนอยู่ตลอดเวลาด้วยปัญหาทางพฤติกรรมของนักเรียน

2. นักเรียนที่อยู่ในชั้นเรียนที่ไม่มีระเบียบเรียบร้อย สิ่งแวดล้อมในชั้นเรียนมีเสียงดังและสิ่งรบกวนหรือการจัดการที่ยุ่งไม่เหมาะสมอาจเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาทางวินัยไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวหรือทำให้นักเรียนไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

3. การกำหนดคุณลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนไว้ล่วงหน้าจะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดการชั้นเรียน เพราะจะทำให้นักเรียนมีแนวทางในการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง โดยไม่แสดงอาการหรือพฤติกรรมที่จะเป็นการรบกวนการเรียนของผู้อื่น

4. ชั้นเรียนที่มีการจัดการกับพฤติกรรมของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม จะทำให้ครูสามารถดำเนินการสอนได้อย่างเต็มที่โดยไม่เสียเวลากับการแก้ปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน

5. การจัดการชั้นเรียนให้นักเรียนมีวินัยในการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้ออาทร โดยคำนึงถึงกฎระเบียบของชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง นอกจากจะยังประโยชน์ต่อการเรียนรู้แล้วยังมีผลระยะยาวคือเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยเพื่อการเป็นพลเมืองดีในอนาคตอีกด้วย

นอกจากนี้ Boonpirom (2014) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการชั้นเรียน (Importance of Classroom Management) ที่มีต่อผู้เรียน ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดความอบอุ่นในขณะที่อยู่ในชั้นเรียนและมีความสุขในขณะที่มีการเรียนการสอน

2. ช่วยส่งเสริมสนับสนุนบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งในเวลาเรียนปกติและนอกเวลาเรียน

3. ช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันระหว่างกันตามธรรมชาติของรายวิชานั้น ๆ

4. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตระหนักในเรื่องของวินัยในชั้นเรียน

5. ช่วยป้องกันสิ่งรบกวนที่เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีต่อการเรียนการสอนและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียน

การจัดการชั้นเรียนจึงมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในทุกระดับชั้น โดยเฉพาะในระดับปฐมวัยเนื่องจากช่วงอายุที่มีความสำคัญที่สุดและนำไปสู่การพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพคือ ช่วงปฐมวัย อายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปีแรก เป็นช่วงที่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ และรับประสบการณ์ใหม่เนื่องจากระบบประสาทและสมองกำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ครูปฐมวัยจะต้องมีระบบการจัดการชั้นเรียนที่ดี ที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กจึงมีความสำคัญเป็นการช่วยให้การเรียนรู้ของเด็กและการสอนของครูปฐมวัยได้เอื้ออำนวยต่อกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งประกอบไปด้วยการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนเพื่อกระตุ้น ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ รวมถึงการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของเด็กโดยมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอนตลอดจนบรรลุผลตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย การจัดการชั้นเรียนของครูปฐมวัยจึงต้องพัฒนาเด็กให้มีภูมิคุ้มกัน สอดคล้องกับ Dachakupt (2015 cited in Chatayapha, 2017) ได้กล่าวว่า บุคคลที่อยู่ในศตวรรษที่ 21 จะต้องภูมิคุ้มกันโดยมีทักษะในด้านต่าง ๆ คือ ทักษะการแก้ปัญหาอย่าง

สร้างสรรค์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการทำงานอย่างร่วมพลัง ทักษะการสื่อสาร
ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะอาชีพและทักษะการใช้ชีวิตในนวัตกรรมข้ามชาติ

การจัดการชั้นเรียนเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

จากความสำคัญของการจัดการชั้นเรียนเด็กปฐมวัยดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีความ
สอดคล้องกับการพัฒนาเด็กให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสภาพสังคมที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และระบบข่าวสารอย่างหลากหลาย
รวดเร็ว มีการค้นคว้าหาความรู้ที่ลึกซึ้ง ซับซ้อน อีกทั้งรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา การ
พัฒนาเด็กปฐมวัยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นประเด็นที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ
การศึกษาปฐมวัยพยายามต่อสู้ให้การจัดการชั้นเรียนเป็นไปตามหลักการและจุดมุ่งหมายของการจัด
การศึกษาระดับปฐมวัยที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในแนวทางที่ถูกต้องและต้องจัดให้พร้อมที่จะทำให้
เด็กเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 (21st Century skills) ซึ่ง Schrum and Levin (2009 cited in
Klaisang, 2017) ได้นำเสนอการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อัน
ประกอบด้วยความรู้และทักษะ 4 ด้านหลัก ได้แก่

1. วิชาหลัก (Core subjects) ได้แก่ ภาษาอังกฤษ การอ่าน ศิลปะการใช้ภาษา
คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ หน้าที่พลเมือง การปกครอง เศรษฐศาสตร์ ศิลปะ
ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็น นอกจากนี้ยังมีการเรียนรู้เพื่อ
ตอบสนองเป้าหมายการสร้างคนให้มีคุณภาพ มีคุณค่าเป็นที่ยอมรับ สามารถทำงานและใช้ชีวิตใน
ศตวรรษที่ 21 ได้ (Century themes) จึงต้องรู้ในลักษณะสหวิทยาการ (interdisciplinary) ได้แก่
Global awareness เศรษฐกิจ การเงิน การประกอบธุรกิจ หน้าที่พลเมือง สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม
เป็นต้น

2. ทักษะอาชีพและทักษะชีวิต (Life and Career Skills) ความรู้เพียงอย่างเดียวอาจจะไม่
สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขจึงจำเป็นต้องมีทักษะอาชีพและทักษะชีวิตด้วย ได้แก่ (1) การเข้ากับ
ผู้อื่นและการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) (2) การริเริ่มและการนำตนเอง (initiative
and Self-direction) (3) การผลิตผลงานและการยอมรับการตรวจสอบ (Productivity and
Accountability) และ (4) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility)

3. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) การเรียนรู้ต้อง
เรียนกันตลอดชีวิตจึงต้องมีการฝึกฝนและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะโดยเน้นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ
(Learning by doing) เพื่อตอบสนองต่อทักษะ ดังนี้ (1) ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม
(Creativity and Innovation) (2) การคิดวิจาร์ณญาณและการแก้ปัญหา (Critical thinking) และ
(3) ทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน (Communication and Collaboration)

4. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media and Technology
Skills) คือความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในบริบท
ของการเรียนรู้เนื้อหา และทักษะที่ผู้เรียนจะได้รู้จักวิธีเรียนรู้การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา การใช้
ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร การผลิตนวัตกรรมและการทำงานร่วมกัน

ทักษะในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัยและตลอดชีวิต และเป็นทักษะที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องซึ่งหมายความว่าต้องได้รับการปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กซึ่งเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ โดยทักษะทุกด้านสามารถเป็นภูมิคุ้มกันให้เด็กปฐมวัยดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคงปลอดภัย การจัดการชั้นเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยทั้งทางด้านกายภาพและจิตภาพจึงต้องปูพื้นฐานให้เด็กมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ครบทุกด้าน

การจัดการชั้นเรียนทางกายภาพ

การจัดการชั้นเรียนทางกายภาพเป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุ จับต้องได้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนโดยครุควรคำนึงถึงสิ่งที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เป็นการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า มีความเป็นธรรมชาติ องค์การอนามัยโลกแนะนำว่าประชากรวัยเด็กจำเป็นต้องมีเวลาสำหรับกิจกรรมทางกายมากที่สุด เด็กควรมีเวลาในการทำกิจกรรมเคลื่อนไหว ออกแรงระดับปานกลางถึงระดับหนักอย่างน้อย 60 นาที ทุกวันเพื่อให้มีพัฒนาการเหมาะสมตามช่วงวัย การมีกิจกรรมทางกายอย่างเหมาะสมและเพียงพอจะเป็นบันไดในการก้าวสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงควรปรับโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เหมาะกับการมีกิจกรรมทางกายของเด็กได้แก่ เปลี่ยนทางเท้าและถนนในโรงเรียนให้มีสีสันด้วยการทาสีพื้นถนนให้เป็นบันไดงูวาดเป็นเส้นสีซิกแซกหรือเป็นตาราง สำหรับให้เด็กได้วิ่ง กระโดด หรือเคลื่อนไหวร่างกายในท่าทางต่าง ๆ รวมทั้งปรับปรุงสวนและดูแลสนามเด็กเล่นให้สะอาด สวยงาม พร้อมใช้งานอยู่เสมอ กิจกรรมดังกล่าวข้างต้นนอกจากจะเป็นการเพิ่มกิจกรรมทางกายให้กับเด็กแล้ว ยังช่วยลดการใช้เวลาอยู่กับหน้าจออุปกรณ์สื่อสารของเด็กซึ่งสังคมไทยกำลังเผชิญปัญหาอยู่ในขณะนี้ด้วย (Choolers & Katewongsa, 2016)

การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นการจัดชั้นเรียนตามแนวคิดเรื่องการตอบสนองความต้องการพื้นฐานและการเรียนรู้โดยการเรียนรู้สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การจัดการชั้นเรียนจึงมีเป้าหมายให้เด็กอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ครูจึงต้องคำนึงถึงพื้นที่ของห้องเรียน อุปกรณ์ของเล่น สิ่งของเครื่องใช้ การจราจรในห้องเรียน รวมถึงห้องน้ำสำหรับเด็ก เพื่อตอบสนองการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างคล่องตัว และตอบสนองการทำกิจกรรมหลากหลายลักษณะการจัดการชั้นเรียน จึงเน้นในเรื่องของความสะอาด ความปลอดภัย ความสะดวกทำให้เด็กรู้สึกคล่องตัว สดใส กระฉับกระเฉง ในห้องเรียนที่มีลักษณะทางกายภาพที่ดีคือ มีการถ่ายเทอากาศที่ดี มีอุณหภูมิพอเหมาะ มีแสงสว่างเพียงพอ มีความสงบที่จะทำกิจกรรมอย่างสบายและมีสมาธิ มีที่ให้เก็บวัสดุอุปกรณ์ ของใช้และผลงานมีที่จัดแสดงสารนิทัศน์และป้ายนิเทศในการสื่อสารข้อมูล แต่ละจุดของพื้นที่ต้องสะดวกในการเข้าออก ครูสามารถเข้าไปดูแลได้อย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่ (Punyarit, 1999) การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพจึงมีอิทธิพลต่อพัฒนาการการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว พัฒนาการทุกด้านของเด็กจะพัฒนาได้อย่างรวดเร็วต่อเมื่อเด็กได้มีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ที่เหมาะสมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

1. สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน หมายถึง การจัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียนที่ประกอบด้วยสื่ออุปกรณ์ในมุมที่มีความเหมาะสมในเรื่องขนาด น้ำหนัก ความหลากหลายของสื่อ จำนวนสื่อและของเล่นที่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก ซึ่งภายในห้องเรียนอาจแบ่งพื้นที่ส่วนตัวของเด็กและครู เพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับเด็กและครู ในส่วนของเด็กจะใช้เป็นพื้นที่เก็บเครื่องใช้ส่วนตัว พื้นที่แสดงผลงาน เก็บแฟ้มสะสมผลงาน ส่วนพื้นที่ของครูจะเป็นเพียงมุมเล็ก ๆ ที่เก็บของใช้ส่วนตัวและเอกสารตำราของครูเพียงเล็กน้อย โดยครูจะต้องแบ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ให้เป็นของเด็กเพื่อให้เด็กรู้สึก

ว่าห้องเรียนเป็นของตน เด็กจะอยู่ในห้องเรียนเหมือนอยู่ที่บ้าน มีความสบายใจและมีอิสระ บริเวณพื้นที่จัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์สามารถจัดได้ตามความเหมาะสมโดยคำนึงถึงสภาพของห้องเรียน ควรแยกมุมที่ใช้เสียงดังและมุมที่ต้องการความสงบออกจากกัน โดยครูผู้สอนต้อง คำนึงถึงประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กในมุมประสบการณ์โดยการเตรียมสื่อ อุปกรณ์ให้สอดคล้องกับรูปแบบกิจกรรม มีความหลากหลาย เพียงพอ สะดวกในการนำมาใช้และช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดและทำให้เด็กได้เรียนรู้วิชาหลักในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่นในมุมประสบการณ์ ควรมีพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย ต้องกำหนดพื้นที่ที่สามารถทำงานได้ ด้วยตนเอง และการทำงานกลุ่ม เด็กจะได้เคลื่อนไหวอย่างอิสระ สามารถเปลี่ยนกิจกรรมได้อย่าง สะดวกสบายโดยไม่รบกวนผู้อื่น ในการจัดมุมประสบการณ์ควรให้เด็กมีส่วนร่วมเพื่อฝึกความเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบ ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่นและการปรับตัว ซึ่งเป็นทักษะชีวิตสำคัญที่เด็กต้องมีในศตวรรษที่ 21

Raksakulthai (2011) ได้กล่าวถึงการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. มุมบล็อก เป็นมุมที่จัดเก็บบล็อกตัน บล็อกกลวง บล็อกโต๊ะ ซึ่งมีขนาดและรูปร่างแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเล่น เด็กสามารถนำมาเล่นต่อประกอบเป็นสิ่งต่าง ๆ ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของตนเองได้ สร้างพัฒนาการเรื่องมิติสัมพันธ์ทางคณิตศาสตร์ได้อย่างดี และควรมีสื่อของเล่นสำหรับก่อสร้าง ของเล่นที่แยกออกและประกอบได้ หรือบรรจุแล้วเทออกมาได้ รวมทั้งภาพถ่ายอาคารสถานที่ เช่น ตึกรูปทรงต่าง ๆ สนามบิน เขื่อนกั้นน้ำ เป็นต้น มุมบล็อก ควรจัดให้อยู่ห่างจากมุมที่ต้องการความสงบ เช่นมุมหนังสือ เพราะเสียงที่รบกวน จากการเล่นต่อไม้บล็อกอาจจะทำลายสมาธิของเด็ก ๆ ที่อยู่ในมุมหนังสือได้ นอกจากนี้มุมบล็อกควรจัดให้อยู่ห่างจากทางเข้า ออก เพราะนอกจากจะไปกีดขวางทางแล้วยังป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายจากการ สะดุดด้วย และควรมีชั้นวางของที่จัดเก็บไม้บล็อกให้เป็นระเบียบ มีหมวดหมู่ อยู่ในระดับสายตาเด็ก สามารถหยิบออกมาเล่นได้อย่างสะดวกและปลอดภัย สิ่งสำคัญควรส่งเสริมลักษณะนิสัยความมีวินัยให้กับเด็กในการเก็บคืนเข้าที่หลังจากเล่นเสร็จแล้ว ครูอาจติดภาพสัญลักษณ์บล็อกแต่ละประเภทไว้ด้านหน้าเพื่อให้เด็กสังเกตเปรียบเทียบรูปร่างของบล็อกและจัดวางได้ถูกต้อง

2. มุมบ้าน เป็นมุมที่จัดเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสนำประสบการณ์ที่ได้รับจากบ้านหรือชุมชนมาเล่นบทบาทสมมติ มีการเล่นเลียนแบบบุคคลต่าง ๆ ตามจินตนาการของตนเอง เช่น เล่นเป็นพ่อแม่ใน มุมบ้าน เล่นเป็นหมอ และคนไข้ในมุมหมอ เป็นพ่อค้า แม่ค้าในมุมร้านค้า การเล่นดังกล่าวเป็นการปลูกฝังความสำนึกถึงบทบาททางสังคมที่ได้พบเห็นในชีวิตจริง มีชุดเครื่องครัว อุปกรณ์การทำอาหาร เหมืออาหาร หนังสือ ตำรา เหมือนการดำรงชีวิตในบ้าน

3. มุมหนังสือ ชั้นวางหนังสือประเภทต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัยของเด็กในห้องเรียน เช่น นิทานภาพ หนังสือสารคดี นิยายสารคดี สารานุกรมเด็ก เป็นต้น ภายในมุมควรมีบรรยากาศที่สบายสงบและอบอุ่น มีบรรยากาศเชิญชวนให้เด็ก ๆ เข้ามาอ่านหนังสือ ตลอดจนการจัดอุปกรณ์สำหรับการเขียนด้วย ควรมีพื้นที่สำหรับอ่านเป็นกลุ่ม อ่านตามลำพัง ที่สำคัญควรอยู่ห่างจากมุมบ้าน มุมบล็อก และมุมดนตรี

4. มุมวิทยาศาสตร์ เป็นมุมที่ครูควรจัดรวมสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในธรรมชาตินำมาให้เด็กสำรวจ สังเกต ทดลองให้สามารถค้นพบได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยในการพัฒนาทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้กับเด็ก มุมวิทยาศาสตร์เป็นมุมที่ต้องการความสงบ อาจจัดไว้ใกล้กับมุมหนังสือ ครูควรจัดแต่งมุมให้มีความน่าสนใจ โดยมีสิ่งเร้าต่าง ๆ เข้ามาประกอบ จัดวางในระดับที่เด็ก สามารถหยิบได้ และควรปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์สม่ำเสมอ อาจจัดอุปกรณ์สอดคล้องกับหน่วยการจัดการเรียนรู้ของเด็กเพื่อเป็นการเพิ่มเติมประสบการณ์หลังจากได้เรียนรู้ในกิจกรรมต่าง ๆ

5. มุมเล่นน้ำ เล่นทราย การจัดมุมประสบการณ์ที่ไม่ถาวร สามารถเคลื่อนที่ได้ จัดได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน มุมนี้จะประกอบไปด้วยกระบะทราย กระบะน้ำ อุปกรณ์สำหรับเล่นน้ำ เล่นทราย ดิน และอุปกรณ์ตัก ตวง เท ของเล่นที่เด็กนำมาทดลองการจมลอย พลั่ว เสียม จอบและของเล่นจำลองต่าง ๆ

6. มุมดนตรี เป็นมุมประสบการณ์ที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ก่อให้เกิดสุนทรียภาพ ภายในมุมประกอบด้วย เครื่องดนตรีที่เป็นทั้งของเล่นและของจริง เช่น กลอง ฉิ่ง ระนาด ขลุ่ย กรับ เครื่องเคาะจังหวะ เพื่อให้เด็กได้ฝึกการใช้ประสาทสัมผัส ทางด้านการฟัง การจับจังหวะ การประดิษฐ์เสียงต่าง ๆ และแยกความแตกต่างระหว่างเสียงของดนตรี แต่ละชนิดได้

7. มุมส่งเสริมภาษา เป็นมุมที่ส่งเสริมทักษะทางด้านภาษา การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การประสมคำ ควรจัดอุปกรณ์ให้เพียงพอสำหรับเด็กและจัดวางให้หยิบใช้ได้สะดวกประกอบด้วย กระดาษชนิดต่าง ๆ สี ดินสอ ตรายาง ชองจดหมาย มีบัตรภาพเพื่อใช้ประกอบการเขียนสะสมในธนาคารคำ ป้ายประกาศข่าว ปฏิทิน สภาพอากาศ เป็นต้น

การจัดมุมประสบการณ์ภายในห้องเรียนซึ่งเป็นการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ครูต้องคำนึงถึงพื้นที่ของห้อง อุปกรณ์ของเล่น สิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นที่เด็กต้องใช้ การจราจรในห้องเรียน รวมถึงห้องน้ำสำหรับเด็ก พื้นที่ภายในห้องเรียนที่สามารถจัดมุมประสบการณ์ได้ควรมีขนาดอย่างน้อย 7X7 ตารางเมตร เพื่อให้มีพื้นที่ของแต่ละมุมมากพอในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กกลุ่มละ 5-6 คน ในการออกแบบมุมประสบการณ์ภายในห้องเรียนจะมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อในแนวคิด ปรัชญาและนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัยที่แตกต่างกัน เช่น โรงเรียนที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิด ไฮสโคป (High-Scope) ที่เชื่อว่าสภาพแวดล้อมเป็นเหมือนครูคนที่ 3 และเป็นส่วนหนึ่งของวงล้อการเรียนรู้ มีสาระครอบคลุม 3 เรื่อง ได้แก่ พื้นที่ สื่อ และการจัดเก็บ การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไฮสโคปจึงมีพื้นที่ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก โดยจัดแบ่งพื้นที่ภายในห้องเรียน เป็น 5 ส่วน คือ พื้นที่เก็บของใช้ส่วนตัวของเด็ก พื้นที่กิจกรรมกลุ่มใหญ่ พื้นที่กิจกรรมกลุ่มย่อย พื้นที่มุมเล่น พื้นที่เก็บของใช้ครู นอกจากนี้พื้นที่แล้วยังมีการเตรียมสื่อที่หลากหลายทั้ง 2 มิติ และ 3 มิติที่สะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น เมื่อเด็กหยิบอุปกรณ์มาเล่นและทำกิจกรรมเสร็จ ครูจะจัดเวลาสำหรับการเก็บของเล่น มีสัญญาณเตือนก่อนหมดเวลา ครูจะช่วยเด็กเก็บของเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก

การจัดมุมประสบการณ์ภายในห้องเรียนตามความเชื่อในแนวคิดและปรัชญายังมีอีกหลากหลายได้แก่ โรงเรียนที่เน้นการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวอลดอร์ฟ จะเน้นบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ มีแสงพอเหมาะและเสียงธรรมชาติ เช่น นกร้อง ลมพัด ใบไม้ ฝนตก เสียงดนตรีและเพลง ที่ไพเราะ อ่อนโยนและความเงียบเป็นส่วนสำคัญในการจัดบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านทั้ง

จิตใต้สำนึกและจิตสำนึกของเด็กได้ตลอดทั้งวัน ส่วนในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ตามแบบเรกจิโอ เอมีเลีย ซึ่งมีความเชื่อว่าศิลปะเป็นหนทางสำคัญที่เด็กสามารถสื่อความหมายให้กับผู้รอบข้างให้เข้าใจถึงกระบวนการคิด ตลอดจนถึงจินตภาพของเด็กต่อข้อมูลความรู้ที่เด็กรับรู้มา บรรยากาศในห้องเรียนและการจัดชั้นเรียนจะมุ่งเน้นการจัดแสดงชิ้นงานศิลปะและบรรยากาศแนวศิลปะที่หลากหลาย

ในการจัดมุมประสบการณ์ครูควรบูรณาการแนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามบริบทสังคมไทย เน้นความเป็นไทย ผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อสอดแทรกเข้าไปในสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้เด็กได้เรียนรู้วัฒนธรรม โดยคำนึงถึงความเป็นไทยที่มีมรดกทางวัฒนธรรมทั้งในด้านภาษา มารยาท คุณธรรมจริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีทั้งดงาม และข้อสำคัญคือหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดในการดำเนินชีวิตที่เน้นความ พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน การใช้ความรู้ควบคู่คุณธรรม

การจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนไม่ว่าจะเป็นความเชื่อตามแนวคิดนวัตกรรมใดก็ตาม ครูปฐมวัยควรเน้นการจัดสภาพแวดล้อมในมุมประสบการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก มีความเหมาะสมกับวัย ความต้องการและความสนใจของเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน เป็นการช่วยส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง มุมในห้องเรียนจึงไม่ควรตายตัวหรือจัดเหมือนเดิมโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงควรให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงห้องเรียน มีการซักถามความคิดเห็นว่าเราควรปรับเปลี่ยนห้องเรียนอย่างไรและใครบ้างจะช่วยครูจัดหาอุปกรณ์เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วม มีความรับผิดชอบร่วมกัน สิ่งเหล่านี้เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้งสิ้น

2. สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา การจัดเครื่องเล่นสนาม และอุปกรณ์การเล่น ให้เด็กได้มุด ลอด ไต่ โหน แกว่งตัว กระโดด กลิ้ง เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้สัมผัส รับรู้ผ่านกล้ามเนื้อและระบบการทรงตัว บริเวณสนามเด็กเล่นควรมีพื้นผิวหลายประเภท เช่น ดิน หิน หวาย กรวด พื้นหญ้าเพื่อกระตุ้นประสาทสัมผัสได้เท่าของเด็ก มีพื้นที่สำหรับขุด เล่นน้ำ เล่นทราย จัดทำลายเส้นบนพื้นโค้งไปมา สูง ต่ำ ให้เด็กได้เดินต่อเท้าฝึกการทรงตัว นอกจากนี้ยังต้องมีบริเวณให้เด็กได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติเพราะธรรมชาติจะทำให้เด็กเห็นถึงความสัมพันธ์และการพึ่งพาระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม สร้างความอ่อนโยนให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก บริเวณธรรมชาติ ได้แก่ สวนไม้ดอก ไม้ประดับ พืชผักสวนครัว สวนสมุนไพร หากมีสถานที่ไม่มากพอ อาจปลูกพืชในกระบะหรือกระถาง

สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน เป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่าสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ ในร่ม หมายถึงบริเวณนอกห้องเรียนแต่อยู่ใต้ชายคา อาจเป็นระเบียงหรือศาลา ส่วนกลางแจ้งหมายถึงบริเวณนอกชายคาออกไป ไม่ได้หมายถึงกลางแจ้ง เพราะกิจกรรมสำหรับเด็กต้องมีร่มเงา เช่น ใต้ต้นไม้ การจัดแบ่งบริเวณและเนื้อที่ภายนอกชั้นเรียน อาจแบ่งได้ ดังนี้ (Yimyong, 2001)

1. บริเวณเล่นน้ำ ธรรมชาติของเด็กจะชอบเล่นน้ำ การเล่นน้ำนอกจากสร้างความพอใจให้เด็กแล้วยังเป็นการบูรณาการประสบการณ์การเรียนรู้แก่เด็ก เด็กจะเรียนรู้สถานะของน้ำว่าเป็นของเหลวที่สามารถเปลี่ยนแปลงรูปร่างได้ตามภาชนะ เมื่อน้ำถูกผ่าจะทำให้เปียก เด็กจะได้เรียนรู้

พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ เกี่ยวกับปริมาตร การตวง การวัด ครูจึงควรจัดเตรียมอุปกรณ์การเล่นน้ำให้สอดคล้องกับพัฒนาการ ความต้องการ ความสนใจของเด็ก มีการสร้างกติกาข้อตกลงที่จะไม่ทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจมากเกินไป อุปกรณ์ใส่น้ำอาจเป็นถังหรืออ่างน้ำจัดวางบนขาตั้งอย่างมั่นคง มีความสูงพอที่เด็กจะยืนเล่นได้พอดี

2. บ่อทราย บ่อทรายหรือกระบะทรายควรมีขนาดใหญ่พอที่เด็กจะเข้าไปเล่นได้ ควรมีขนาด 50-60 ตารางฟุตเป็นอย่างน้อย ควรมีที่กั้นบริเวณของบ่อเพื่อไม่ให้ทรายหกเลอะเทอะ และจัดทำที่ปิดอย่างมิดชิดเพื่อป้องกันสิ่งสกปรกหรือสัตว์เข้าไปในบ่อทราย การเล่นทรายของเด็กจะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จินตนาการในการสร้าง การก่อ เป็นรูปทรงต่าง ๆ ดังนั้นครูควรจัดเตรียมอุปกรณ์ในการเล่นกับทราย ได้แก่ พลั่วตักทราย เปลือกหอย ถังพลาสติก ข้อนพลาสติก กิ่งไม้ แบบพิมพ์รูปร่างต่าง ๆ

3. เครื่องเล่นสนาม เป็นสิ่งที่ควรตั้งไว้ขอบ ๆ สนามเพื่อป้องกันการดูแล และเครื่องเล่นแต่ละชิ้นควรตั้งไว้ห่างกันเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ เครื่องเล่นสนามในปัจจุบันอาจทำเป็นเครื่องเดียวที่มีขนาดใหญ่สามารถเล่นได้ครบทุกอย่างทั้งการแกว่ง มุด ลอด ไต่ หรืออาจเป็นเครื่องเล่นสนามที่แยกชิ้น ที่สำคัญไม่ว่าจะเป็นเครื่องเล่นสนามแบบใดควรมีการติดตั้งอย่างระมัดระวังและมีการบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอ พื้นที่ในการตั้งเครื่องเล่นสนามควรเป็นพื้นดินหรือทรายเพื่อป้องกันการบาดเจ็บเมื่อเด็กตกลงมา เครื่องเล่นสนามที่ส่งเสริมกล้ามเนื้อใหญ่ของเด็ก ประกอบด้วยเครื่องเล่นเหล่านี้ ได้แก่ (Dachakupt, 1999)

1) กรงสัตว์ (Jungle Gym) กรงสัตว์ที่อยู่กลางแจ้งควรทำจากท่อเหล็ก ทั้งนี้เพื่อความแข็งแรงทนทานและเพื่อให้เด็กได้ห้อยโหน

2) ชิงช้า (Swing) ชิงช้าที่ปลอดภัยอาจจะทำจากผ้าใบหรือใช้ยางรถยนต์เก่าผูกติดกับเชือก การจัดวางชิงช้าควรจัดวางไว้บริเวณที่ห่างไกลจากเครื่องเล่นอื่น ๆ เพื่อป้องกันการเกิด อุบัติเหตุ

3) ม้าหมุน (Merry-Go-Round) ม้าหมุนเป็นเครื่องเล่นที่ให้โอกาสเด็กได้วิ่งและผลัดและพัฒนาความสัมพันธ์ของมือและตา ซึ่งเด็กวัยนี้ยังไม่สามารถควบคุมกล้ามเนื้อได้ดี ดังนั้นการเล่นเครื่องเล่นชนิดนี้ครูจึงควรดูแลอย่างใกล้ชิดเพราะอาจเกิดอันตรายได้

4) กระดานสำหรับเดินทรงตัว ควรมีขนาดกว้าง 4-6 นิ้ว หนา 1 นิ้ว และยาว 8-12 นิ้ว เพื่อให้เด็กควบคุมร่างกายให้อยู่ในแนวตั้งตรง รักษาสมดุล และควบคุมท่าทางของร่างกาย

5) บันไดสำหรับปีนป่าย (Ladders) บันไดสำหรับให้เด็กปีนอาจทำจากเหล็ก เชือก หรือไม้ก็ได้แต่ควรมีความเบาและแข็งแรง สามารถให้เด็กเคลื่อนไหวหรือลากได้ง่าย บันไดสำหรับปีน ควรมีความยาว 3-5 ฟุต และกว้าง 14 นิ้ว

6) ลูกบอล (Balls) ลูกบอลสำหรับเด็กเล็กควรมีขนาดเบาทั้งขนาดใหญ่และเล็ก ลูกบอลควรทำด้วยยาง มีเส้นผ่าศูนย์กลางราว 8-24 นิ้ว บางที่อาจใช้ถุงถั่วเพื่อให้เด็ก รับ โยน

7) เชือกสำหรับกระโดด (Jump Ropes) เชือกสำหรับกระโดดควรมีทั้งยาวและสั้น สำหรับเด็กที่ยังกระโดดไม่ได้ อาจใช้เชือกวางเป็นเส้นโค้งไปมา ให้เด็กเดินเพื่อฝึกการทรงตัว และฝึกทิศทาง การเดินของเด็กได้ ครูควรคำนึงถึงความปลอดภัยเนื่องจากเด็กอาจสะดุดเชือกหกล้มได้

8) เครื่องเล่นที่มีล้อ (Wheel toys) รถลากและจักรยานที่มีลูกล้อขนาด 12 นิ้ว และ 16 นิ้ว และรถตักดิน ซึ่งเด็กสามารถเล่นได้ทั้งในห้องและกลางแจ้งหรืออาจนำไปเล่นกับการเล่นทรายได้

9) เครื่องมือทำสวน (Tools for Gardening) ได้แก่ พลั่ว จอบ เสียม บัวรดน้ำ ที่ตักดิน ตักทราย อุปกรณ์เหล่านี้อาจนำไปเล่นกับน้ำและทรายหรือเป็นการเล่นอิสระเพื่อให้เด็กได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติ

10) เครื่องเล่นอื่น ๆ (Miscellaneous) ได้แก่อุปกรณ์เช่น ลังไม้ กล่องใส่ของ กล่อง สำหรับลาก เครื่องมืองานช่างไม้ บล็อกสำหรับการสร้าง อุปกรณ์ดังกล่าวควรมีความปลอดภัย ไม่มีตะปู รอยแตก ร้าวที่ขอบหรือเป็นสนิม พื้นผิวไม่หยาบ ครูควรตรวจสอบอุปกรณ์ทุกครั้งก่อนนำมาให้เด็กเล่น

การจัดสิ่งแวดล้อมภายนอกห้องเรียนหรือการจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นกลางแจ้งจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของกล้ามเนื้อ ให้มีความแข็งแรงและเกิดการประสานสัมพันธ์จนเกิดความคิดอย่างคล่องแคล่ว นอกจากนี้ยังส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่น ๆ ทั้ง อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาได้เป็นอย่างดี ดังนั้นบทบาทครูในขณะที่เด็กเล่นอยู่ภายนอกห้องเรียนครูต้องสร้างกติกา ข้อตกลง และดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เด็กได้เล่นอย่างปลอดภัย มีอิสระในการเลือกเล่น ได้ผ่อนคลาย ได้ค้นพบและสังเกตธรรมชาติ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ ครูสามารถสอดแทรกในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ การออกแบบสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนจึงต้องสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ท่ามกลางบรรยากาศที่ปลอดภัยและท้าทาย

ในปัจจุบันมักพบว่า โรงเรียนหลายแห่งไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งที่เด็กจะเรียนรู้จากภายนอกห้องเรียน เนื่องจากสภาพพื้นที่ไม่เพียงพอ ตั้งอยู่ชิดกับถนนมากเกินไป หรือบางโรงเรียนคิดว่าเป็นการเพิ่มภาระในการดูแลเรื่องความปลอดภัย เมื่อเป็นเช่นนี้โรงเรียนอนุบาลหลายแห่งจึงไม่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้นอกห้องเรียน ส่งผลให้เด็กขาดโอกาสในการรับรู้ทั้งการสัมผัส การรับรู้ผ่านกล้ามเนื้อในร่างกาย ระบบการทรงตัวรวมทั้งการได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติของเด็กที่จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาในช่วงปฐมวัย นอกจากนี้การขาดความเอาใจใส่ของครูเมื่อเด็กออกมาจากห้องเรียนถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันพบว่าครูไม่สนใจดูแลเด็กเมื่อเด็กเล่นเครื่องเล่นสนามไม่คำนึงถึงความปลอดภัย ปลอมเด็กเล่นกันเอง บางเวลาไม่มีครูดูแลในขณะที่เด็กเล่น สะท้อนให้เห็นว่าครูปฐมวัยไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการดูแลและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเด็กที่ได้รับจากการเล่นในสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนส่งผลให้เด็กเกิดอันตรายจากการเล่นนอกห้องเรียนและขาดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เด็กควรได้รับทั้งการเรียนรู้อารมณ์ ความรู้สึก การรับสัมผัสจากสภาพแวดล้อมภายนอกด้วยประสาทสัมผัสทุกด้าน

การจัดการชั้นเรียนทางกายภาพโดยการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ครูปฐมวัยควรจัดบรรยากาศทั้ง 2 ด้านนี้ให้เหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ตรงจากการได้เล่น ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ส่งเสริมความเป็นอิสระ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ รู้จักการควบคุมตนเอง รวมถึงการค้นพบจากการเล่น นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นให้เด็กมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีความสุขสนุกสนานและปลอดภัย การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจึงทำให้เด็กได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ ฝึกการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดียังสื่อไปถึงความไว้วางใจ การยอมรับและความเชื่อมั่นไปยังเด็ก เพราะสภาพแวดล้อมที่ดีจะช่วยกล่อมเกลา ให้เด็กมีพฤติกรรมทางบวกและมีวินัยในตนเองซึ่งพฤติกรรมของเด็กดังกล่าวคือทักษะพื้นฐานที่จำเป็นของคนในศตวรรษที่ 21

การจัดสภาพแวดล้อมทางจิตภาพ

การจัดสภาพแวดล้อมทางจิตภาพ เป็นการจัดการชั้นเรียนตามแนวคิดเรื่องการเรียนรู้อย่างมีความสุข มุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่จะเอื้อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อยไม่มีปัญหาเกิดขึ้นทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียนทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่ง Whitebread (2003 cited in Holadah, 2005) กล่าวว่าบรรยากาศที่จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ต้องประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ ดังนี้

2.1 สิทธิ (right) หมายถึง สิทธิต่าง ๆ ที่เด็กควรได้รับ ประกอบด้วย สิทธิที่จะอยู่ในห้องอย่างปลอดภัย สิทธิที่จะกระทำการต่าง ๆ ในขอบเขตของตน สิทธิที่จะสื่อสารกับบุคคลรอบข้าง สิทธิที่จะเรียนรู้ตามความสนใจและความต้องการ สิทธิที่จะเคลื่อนไหวหรือไปในที่ต่าง ๆ ในห้องเรียน และสิทธิที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

2.2 กฎกติกา (rules) หมายถึง ข้อตกลงร่วมกันที่จะช่วยให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และสามารถควบคุมตนเองได้ กฎกติกาในห้องเรียนควรมีลักษณะที่ไม่มากเกินไป เขียนในทางบวก มีความยืดหยุ่นได้เมื่อจำเป็น เด็กทุกคนในห้องมีส่วนร่วมในการกำหนดกติกา ข้อตกลงครูจะต้องมีท่าทีที่อบอุ่นให้ความมั่นใจแก่เด็ก สนับสนุนให้เด็กประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มีสถานที่ให้เด็กมีความเป็นส่วนตัว หรือเมื่อต้องการอยู่ตามลำพังหรือต้องการความสงบ ให้อิสระเด็กในการสื่อสาร เคลื่อนไหว และทำกิจกรรมต่าง ๆ

2.3 ความรับผิดชอบ (responsibilities) หมายถึง การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายโดยไม่ต้องมีการตักเตือน ความรับผิดชอบและสิทธิควรควบคู่กันไป เมื่อเด็กมีสิทธิก็ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องนั้น ๆ ด้วยการจัดสภาพแวดล้อมทางจิตภาพเป็นการสร้างบรรยากาศทางสังคมที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่อยู่ร่วมกัน คือครูกับเด็ก เด็กกับเด็กหรือเด็กกับบุคคลทั่วไปในโรงเรียน มีการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ครูใช้การเสริมแรงทางบวก โดยการให้คำชม การสบตา การใช้วาจาที่สร้างสรรค์เพราะจะทำให้เด็กรู้สึกดีที่จะเรียนรู้และเกิดการเรียนรู้ได้โดยง่าย การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็ก และเด็กกับเด็กในเชิงบวกจะช่วยให้เด็กมีความสุขและสนุกในการเรียนรู้ ดังนั้นบรรยากาศทางด้านจิตภาพจึงขึ้นอยู่กับบทบาทของครูเป็นสำคัญ

การสร้างปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนมี 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก หมายถึง ทั้งครูและเด็กต่างมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ครูเปิดโอกาส ให้เด็กซักถาม ครูให้ความรักความเมตตา ความอบอุ่น ให้ความเป็นกันเอง เด็กมีอิสระที่จะเลือกเล่นหรือทำกิจกรรมตามความสนใจ ทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณค่าเกิดการยอมรับนับถือตนเอง การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับเด็กอาจต้องมีทั้งบรรยากาศที่ท้าทาย กระตุ้นให้เด็กประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม ใช้คำพูดให้เด็กรู้สึกว่าครูเชื่อในความสามารถของเด็ก แม้ว่าจะเป็นงานที่ยาก ให้เด็กรู้สึกมีอิสระที่จะทำ ไม่ควรให้เด็กรู้สึกว่าถูกบังคับ นอกจากบรรยากาศที่ท้าทายครูต้องจัดบรรยากาศในการสร้างเสริมวินัยเชิงบวกซึ่งไม่ได้อยู่ภายใต้การบังคับ ควบคุม ครูต้องหลีกเลี่ยงการลงโทษและความรุนแรงทั้งทางวาจา จิตใจและร่างกาย แต่ควรใช้การฝึกฝนพฤติกรรมที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กเกิดกระบวนการควบคุมภายในตนเองซึ่งต้องอาศัยการสั่งสมประสบการณ์เป็นระยะเวลาานพอที่จะทำให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะการดำเนินชีวิตและฝึกฝนการควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับสังคมและสิ่งแวดล้อมจนเกิดเป็นลักษณะนิสัยประจำตัว

2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเด็ก เด็กปฐมวัยมีความต้องการที่จะพัฒนาทักษะทางสังคม การวางแผนการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี ทั้งด้านอาคาร ห้องเรียน ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดไว้ ในตารางกิจกรรมประจำวันจะช่วยให้เด็กเรียนรู้กฎการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เรียนรู้การควบคุมตนเอง พัฒนาที่จะรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นและเรียนรู้การกระทำของตนที่มีผลต่อผู้อื่น การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็ก ครูสามารถใช้การสังเกตชั้นการเล่นของเด็กตามพัฒนาการทางสังคมที่เด็กเริ่มจากการเล่นคนเดียวมาเป็นการเล่นสิ่งเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่นและพัฒนาเป็นการเล่นร่วมกับผู้อื่นได้

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสื่อ สื่อมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก เด็กจะเรียนรู้จากสื่อด้วยการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าที่ประกอบด้วย ตา หู จมูก ลิ้นและกาย ดังนั้นสื่อที่ใช้ประกอบในการจัดกิจกรรมและสื่อในมุมประสบการณ์ควรเป็นสื่อที่ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กอย่างเหมาะสมกับวัย การให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนรู้ ลักษณะของสื่อควรมีลักษณะเป็นสื่อของจริง สื่อธรรมชาติ สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก ปลอดภัย ไม่เป็นอันตรายต่อตัวเด็ก เอื้อให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าและสะท้อนวัฒนธรรม สังคมที่เด็กอาศัยอยู่ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เด็กควรมีส่วนได้จัดทำ การจัดป้ายนิเทศ โดยมีผลงานของเด็กในหลายรูปแบบ มีการปรับเปลี่ยนให้ทันต่อเหตุการณ์และเอื้อต่อการเรียนรู้

นอกจากการปฏิสัมพันธ์ภายในโรงเรียนทั้ง 3 ลักษณะดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนเห็นว่าการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับผู้ใหญ่ในที่นี้หมายถึงผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ครูผู้ช่วย เจ้าหน้าที่แม่บ้าน คนสวนล้วนเป็นผู้ที่ทำงานอยู่ในโรงเรียนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในการทำงานร่วมกัน แต่ละคนมีหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกัน ดังนั้นผู้บริหารควรกำหนดรูปแบบของบทบาท หน้าที่อย่างชัดเจนเพื่อให้มีการติดต่อสัมพันธ์กันอย่างราบรื่น เพราะเมื่อทุกคนรู้หน้าที่บทบาทของตนเองและของผู้อื่นจะส่งผลให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กอีกด้วย

การจัดสภาพแวดล้อมทางจิตภาพที่ดีจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กจะช่วยให้เด็กรู้สึกปลอดภัยขณะเดียวกันการเป็นแบบอย่างที่ดีของครูจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเลียนแบบพฤติกรรมที่เหมาะสม ซึ่งเป็นการพัฒนาตนเองโดยอาศัยต้นแบบที่อยู่ใกล้ชิดอีกด้วย ครูปฐมวัยที่เห็นความสำคัญในการพัฒนาเด็กปฐมวัยทางด้านอารมณ์ จิตใจและสังคมจะตระหนักถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ อย่างเหมาะสม ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง มีความเป็นมิตร มีพฤติกรรมสังคมเชิงบวก ควบคุมตนเองได้และสามารถปรับตัวอยู่ในท่ามกลางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีความสุข ดังนั้นการจัดบรรยากาศที่มีความเหมาะสมจึงควรส่งเสริมและเห็นคุณค่าของเด็กแต่ละคน ไม่เปรียบเทียบเด็ก ไม่ส่งเสริมการแข่งขัน แต่ควรแสดงให้เด็กเห็นว่าเด็กทุกคนมีความสามารถ มีคุณค่าและควรได้รับการยอมรับ การจัดบรรยากาศที่ทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัยและไว้วางใจจากการที่ครูแสดงให้เด็กเห็นถึง ความรัก ความเอื้ออาทร รับฟังความคิดเห็นของเด็ก ให้ความสนใจอย่างจริงใจ จะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจ เชื่อมั่นและมีความสุข

สรุป

การจัดการชั้นเรียนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 4 ด้านหลัก ได้แก่ (1) ความรู้ทักษะในวิชาหลัก เป็นการปูพื้นฐานให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นและตอบสนองต่อเป้าหมายในการพัฒนาเด็กให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพโดยบูรณาการเนื้อหาผ่านการเล่นในมุมประสบการณ์และการจัดกิจกรรม 6 กิจกรรมหลัก (2) ทักษะอาชีพและทักษะชีวิต ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การปรับตัว การริเริ่ม การนำตนเอง การมีภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (3) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม โดยเน้นการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองทำให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ คิดวิจารณ์ญาณ การแก้ปัญหา มีทักษะสื่อสาร และ (4) ทักษะด้านสารสนเทศคือความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทันเพื่อให้เกิดประโยชน์ ในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 4 ด้านหลักนั้น ครูปฐมวัยจะต้องมีกระบวนการวางแผนและเตรียมการล่วงหน้าแล้วนำมาปฏิบัติ ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับสภาพห้องเรียน พฤติกรรมนักเรียนหรือการสอนของครูโดยคำนึงถึงความเหมาะสม สอดคล้องกับพัฒนาการรอบด้านของเด็ก ทั้งนี้เพื่อให้ห้องเรียนหรือชั้นเรียนบรรลุเป้าหมายทางการเรียน การจัดการชั้นเรียนจึงเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในปัจจุบันยังพบปัญหาในการจัดการชั้นเรียนเด็กปฐมวัยหลายด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย ปัญหาด้านผู้บริหารโรงเรียนระดับปฐมวัย ปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ปัญหาครูและบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ปัญหาด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ปัญหาด้านผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อพัฒนาเด็กในช่วงปฐมวัยที่เป็นรากฐานในการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น ผู้มีหน้าที่ดูแลเด็กควรทำความเข้าใจหลักการหรือแนวทางในการจัดการชั้นเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ครูจะต้องมีความเข้าใจในลักษณะเฉพาะ ลักษณะการเรียนรู้ รวมถึงวิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยนั้นเกิดจากการได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพ และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เมื่อเด็กปฐมวัยเข้าสู่สถานศึกษา สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาจึงมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมในห้องเรียน เนื่องจากเด็กใช้เวลาส่วนใหญ่ทำกิจกรรมต่าง ๆ กับสื่อวัสดุ การทำกิจกรรมตามลำพังกับการทำกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อนและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เด็กจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน ดังนั้นการจัดการชั้นเรียนสำหรับเด็กปฐมวัย จึงเป็นการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน เป็นบรรยากาศทางสภาพแวดล้อมที่มองเห็นสัมผัสได้ ได้แก่บริเวณโรงเรียนจัดให้มีต้นไม้ ดอกไม้หลากหลายสี เพื่อทำให้เด็กรู้สึกสดชื่นแจ่มใส ได้เรียนรู้จากธรรมชาติ จัดให้มีมุมประสบการณ์การเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาความรู้ในวิชาหลักโดยเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกเล่นอย่างเป็นอิสระ มีป้ายนิเทศเพื่อเสริมสร้างสภาพแวดล้อมกระตุ้นการคิด พื้นที่บริเวณภายนอกและภายในห้องเรียนต้องมีขนาดกว้างเพียงพอกับการให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ห้องเรียนควรสะอาดเป็นระเบียบ มีสถานที่สำหรับจัดแสดงผลงานของเด็ก นอกจากการจัดการชั้นเรียนที่มีสภาพแวดล้อมด้านกายภาพแล้ว ครูปฐมวัยจะต้องจัดบรรยากาศทางจิตภาพส่งเสริมสภาพจิตใจของเด็กให้รู้สึกดี อยากมาโรงเรียน อยากทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ครูปฐมวัยจึงต้องเป็นบุคคลสำคัญในการสร้างสภาพจิตใจของเด็ก โดยการยอมรับในความแตกต่างของเด็กแต่ละคน ให้เด็กรู้สึกไว้วางใจ หลีกเลียงการตำหนิ ถูกลงโทษทั้งทางวาจาและ

ทางกาย มีการเสริมแรงทางบวกให้กำลังใจเพื่อให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่อบอุ่น เป็นอิสระทำ
หายสอดคล้องกับหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัยในการเติบโตเป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน

References

- Bhulpat, C., Suwanmonkha, S., & Kulapichitr, U. (2004). **næothāng kanchatkañ chan rian phuā dek pathommawai** [Guidelines classroom management for early childhood]. Department of Curriculum and Instruction and Education Technology, Faculty of Education: Chulalongkorn University.
- Boonpirom, S. (2014), **kānbōrihāñ chatkañ nai hōng rian**. [Classroom management]. 1st ed. Bangkok: Triple.
- Chatayapha, P. (2017). **kān khit wichāranayāñ khōng naksuksā sakhā wichakāñ suksā pathommawai doī kanchatkañ rianrū doī chai panhā pen thāñ** [Development of Critical Thinking of Students in Early Childhood Education By managing learning by using problems as a base]. **Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University under Royal Patronage**. 11(3), 119-131
- Choolers, P., & Katewongsa, P. (2016). **prasitthiphon khōng tonbæp kānlot phruttkam nūai ning læ phruttkam nā chōñai wairun** [The effectiveness of sedentary behavior and screen-time behavior reduction model for adolescents]. **Academic Journal Bangkokthonburi University**. 6(2), 124-137.
- Dachakupt, Y. (1999). **kānbōrihāñ læ kān nithēt kānsuksā pathommawai** [Administration and Supervision of Early Childhood Education]. Bangkok: Choaphraya Printing House.
- Holadah, A. (2005). **rāingāñ kānwichai ruāng kānwichai læ phatthanañ khwām phrōm nai kanchatkañ suksā pathommawai khōng ‘ongkāñ bōrihāñsuāntambon** [Research report subject Research and development of readiness in early childhood education management Of Subdistrict Administration Organization]. Department of Education Sukhothai Thammathirat Open University: Nonthaburi.
- Kilenthong, W. (2017). **saphāwa kānsuksā Thai pī sōngphanhārōihasippæet / sōngphanhārōihasipkaō khwām champen khōng kān khængkhan læ kārok ra chā ya’am nā chōñai rabop kānsuksā Thai** [Thai educational conditions 2015-2016: The necessity of competition and decentralization in the Thai education system]. Bangkok: Century.

- Klaisang, J. (2017). **kānphalit læ chai sūyāng pen rabop phūā kānrīanrū nai satawat thī yīsip** [Systematic production and use of media for learning in the 21st century]. 1st ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Kuntirangkul, S. (2008). **kānchatkān chan rīan mū āchīp** [Classroom Management of Professional Teacher]. **Journal Loie Rajabhat University**. 1(2), 20-27.
- Nilvichien, H. (1992). **pathommawai suksā : laksūt læ nāo patibat** [Early Childhood: Curriculum and Guidelines]. 1st ed. Bangkok: Odeon Store.
- Punyarit, W. (1999). **kānchat saphāpwætloṃ nai sathan suksā dek pathommawai** [Organizing the environment in Early Childhood School]. Faculty of Education Phranakorn Rajabhat University. Bangkok: Phranakorn Rajabhat University.
- Raksakulthai, et al., (2011). **sutyot theknik kānchatkān rīanrū bāp khru mū āchīp** [The best learning management techniques for professional teachers]. Bangkok: Happy Learning.
- The Secretariat of the Senate. (2017). **ratthammanūn hāng ratcha ānāchak Thai Phutthasakkarāt sōngphanhāroj hoksip** [Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560]. Bangkok: Secretariat of the House of Representatives Publisher.
- Yimyong, S. (2001). **kānsuksā kānchat prasopkān radap ānubān suksā khōng khru pathommawai changwat Pathum Thānī** [A study preschool educational experience organizing of early childhood teachers in Pathumthani Province]. Thesis, Master of Education, Early Childhood Education Srinakharinwirot University Prasarnmit.